ANY II *Sabadell 15 Juliol 1888* NÚM. 47

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

LA LLIGA AGRARIA DE MADRID

Sempre havíam temut que aquesta associació defraudés las esperansas del pays, y avuy mes que may ho presentim devant de sa present actitut que no te res de enérgica ni recomanable per mes que sembli lo contrari.

Últimament acaba de pendre alguns acorts que poden donar idea aproximada del camí tortuós que aquell Centre está seguint. Per una part determina donar un expressiu vot de gracias als diputats y senadors que s' han mostrat favorables á la Agricultura en los Cossos Colegisladors y per altra anuncia la publicació de un Manifest dirigit á las classes agricultoras recomanántloshi que en las próximas eleccions votin als candidats que presenti la *Lliga* en qüestió.

¿Qué vol dir això? Vol dir que la *Lliga Agraria* de Madrid s' está cada día mes colocant en la situació de *escala política* pera ajudar á molts vividors que desitjan conservar ó conquerir los diplomas de pares de la pátria.

S' han de desenganyar los productors. Una associació verament amiga del pays no pot mantenirshi sencera á Espanya desde 'l moment en que en ella hi intervingan elements polítichs que sempre buscan la perduda.

Gracias á la *Lliga Agraria* de Madrid tenim ja per de prompte á 'n Gamazo imposantse ó poch menos á son partit pera obtenir garantías de constituhir ab sos amichs situació á part. Y avuy veyém ja que molts altres polítichs, en vista del éxit que va alcansant en Gamazo, ja treuhen lo nas pera mostrarse proteccionistas, *agrícolament* només, pera tenir un punt de apoyo sólit ab l' objecte de sostenirse fent equilibris en benefici de sa *pátria*.

Y probablement haurán sortit ab la seua aquets senyors. Nos sembla ja estar llegint los candidats que pera las vinentas eleccions presentará la *Lliga Agraria* de Madrid. Entre algún proteccionista de bona fé (raríssim,) un gabadal de politiqueros com los que avuy nos *representan* ja á pesar nostre: entre algun home, verament desinteressat, independent y net de taca (pot ser cap,) una colla de aventurers y comerciants de ideas, subordinats ans que tot á un *ilustre gefe* y contaminats en conseqüencia de la general bruticia que invadeix á la desacreditada classe regentadora de la nació. Es á dir: tot lo mes, un ralet passador entre una munió de duros falsos.

Naturalment aixó constituheix un desengany molt grant pera 'l pays, al veurer que fins lo mes sagrat es objecte de comers pera 'ls explotadors de sas necessitats. Pero, en cambi, pera sa experiencia ha de ser una inolvidable llissó.

De ponent no 'ns pot venir res de bo. Y dihém *no pot,* perque fins las ideas mes sanas y 'ls projectes mes llohables y las institucions mes profitosas se malmeten al costat de la corrupció mateixa, talment com la fruyta mes bona se fa malbé en contacte ab la podrida. Rahó per la qual una associació tan inportantíssima com la *Lliga Agraria,* se veu á Madrid ab tot y 'ls mellors desitjos de alguns pochs, poch menos que inútil pera 'ls bons fins que presidiren á sa creació, trobantse embolicada en las mal intencionadas mallas dels que buscan esquenetas pera enfilarse.

Resultat de tot aixó es que 'ls agricultors de bona fé deuhen anar molt alerta pera no deixarse sorpendrer. En la *Lliga Agraria* de Madrid tinguin fixos sos ulls, pero ab l' objecte de examinar sa conducta. En lo que obri ab conciencia y rectament, apóyinla sense escrúpols; pero en lo que hi vegin vaguetats ó miras secundarias, apártinsen perque 'n poden sortir molt perjudicats.

Particularment en las épocas de eleccions, vagin alerta. Los candidats cuneros, encara que siguin de la *Lliga Agraria,* á passeig: los súbdits de 'n Cánovas, Sagasta, Castelar, etc., encara que de la *Lliga Agraria* vingan, á passeig també; y sobre tot, los polítichs de ofici que 's passan la vida intrigant á Madrid essent del domini públich sa ambició de arribar al Ministeri, encara que de la *Lliga Agraria* sigan, envihinlos al botabán ab sas miserias y petitesas que las fonts de riquesa necessitan altres representants mes dignes que 'ls dropos pera ser ben defensadas ab coneixement de causa á tot arréu.—A.

Del setmanari *La Veu del Montserrat:*

«Lo que 'ls de casa no saben ó no volen veure, ho coneixen perfectament los forasters que venen ab desitj de conéixens y d' estudiarnos. Atrafegats y preocupats los nostres homes polítichs ab las petitas miserias d' una política rastrera y mes-

quiña, no saben may aixecar son cap y explayar sa vista en la serena regió de las ideas; ni cap d' ells es prou home, inclós los que passan per *ilustres jefes*, per pendre 'l pols al nostre estat social y ferse cárrech de las sevas necesitats pera satisferlas, ni de las sevas crisis per pervenirlas. Això que es molt cert y verdader, parlant en general d' Espanya, ho es molt mes encara parlant de Catalunya, puig la animadversió d' uns y la indiferencia d' altres fa que casi ningú de nostres homes politichs se dongui compte de lo qué val, de lo qué significa y de lo qué pot esdevenir lo poderós moviment regionalista que afortunadament s' ha despertat en nostra terra. No n' hi ha cap d' ells que hagi sabut ni flayrar lo qué tan clarament ha vist un lletrat portugés, Coelho de Carvalho, passant de llarch y no fent entre nosaltres llarga estada. Passa de viatje, dirigintse á la Xina, l' any 1884, y regressá l' any passat, aturantse á Barcelona alguns días; pero 'n tingué prou per sentir las mes intimas palpitacións del poble catalá.

Heus aquí com s' expressa en son recent llibre, intitulat *Viagens de Coelho de Carvalho*—1884.

«Lo renovament social d' Espanya vindrá dels seus propis elements orgánichs, y això necessariament essent com es imposible preveure, com mes realisarse, sens una intervenció extrangera, donadas las condicions politicas d' Europa.

Mes per lo que tinch observat de la nació d' avuy, constituhída baix la hegemonía de Castella y dels estudis que tinch fets de sa historia, me sembla que la renovació 's podrá ben efectuar sols per lo element catalá, puig que Catalunya es l' únich dels antichs estats independents que, per diversas circunstaucias históricas, encara que dominat per sigles, fins avuy no s' ha deixat absorvir en la forta unitat política d' Espanya.

En veritat, altres centres de població de la Peninsula han també afirmat varias vegadas las sevas extraordinarias individualitats resistents; pero sent de menor importancia que 'ls pobles d' orígen catalá, ja en recursos de riquesa material, ja en cultura moral, y no tenint ni la brillant tradició histórica, de la que naix la confiansa en lo pervenir, ni ocupant la posició geográfica tan ventatjosa de dominar los millors ports comercials de la nació, la seva forsa s' ha anat disolent en lluytas estérils y mal orientadas, y no serán certament ellas las que vidrán á establir la hegemonía en lo moviment revolucionari.»

. . . . . .

«Y ara, que 'ls horisons socials se comensan á aclarir y que una reversió á la intolerancia y al despotisme semblan irrealisables, y que las circustancias económicas y geográficas han tornat á fer de Barcelona la capital comercial d' Espanya, difícil, sino impossible, será impedir á eixos pobles del nort lo natural desplegament, retardat, pero may extingit, del seu esperit lliberal y progressiu.

A Barcelona necessariament competirá 'l perdomini en eix moviment de renaixensa; y per las condicions de la seva població obrera, per la naturalesa de la seva existencia económica é industrial, per las condicions ademés de la vida agrícola de Catalunya y de las montanyas de Aragó, la revolució que será inicialment política á favor de las vellas institucións comunals dels *fueros*, se trasformará naturalment en una definitiva revolució, social, per las reorganisacións del travall y de la propietat, afavorida pel just sistema político de la descentralisació comunal.»

Copiem de *La Renaixensa:*

Lo rey de Portugal ha donat un dinar á la Comissió executiva de la Exposició industrial portuguesa. Entre 'ls invitats hi figuravan los presidents y secretaris de totas las comissions que han contribuhit á aqueix gran Certámen nacional.

Lo rey brindá dihent lo següent:

«Aquesta es,—digué S. M.—una de las festas mes gratas á mon cor de rey y de portugués, perque veig reunits en ma casa y sentats á la meva taula als representants de las forsas vivas del país: á la industria y la agricultura.

En aqueixa Exposició fa poch inaugurada, he observat ab orgull los grans avensos que alcansa la industria nacional. M' ha satisfet molt veure reunidas allí la industria y la agricultura, caminant juntas com germanas bessonas, y acumulant entre las duas tots los elements d' activitat de la nació.

Portugal, lo vell Portugal resucita gloriós, y jo m' ufano de veurer que tots sos fills prestém l' homenatje degut á sas tradicions, y que tots marxém d' acort per lo camí del progrés.

Com verdader portugués que soch y amant sincer y ardent de nostra pátria, crech que 's pot esperar molt d' una nació quan sos fills caminan units. Siguém un pera tots y tots pera un, perque la unió constituheix la forsa y seguím aixís travallant, perfeccionant nostres productes y aumentant la vitalitat del país.

La moral y 'l travall deuhen ser nostre nort. Això es lo que millor nos assegurará la pau en lo present y la prosperitat en lo venider.

Brindo per lo progrés de la industria y de la agricultura de nostre país.»

Nosaltres, que tantas simpatías sentím per lo poble portugués, un temps esclavisat sota 'ls peus del centralisme madrileny, experimentém grata satisfacció reproduhint las paraulas del seu soberá; y al mateix temps fem vots perque en lo pervenir logri aquell país tota la prosperitat que li desitjém á Catalunya.»

SECCIÓ POLÍTICA

Avuy poch nos costaría demanar á nostre Director dos mesos de Festa pera passarlos estiuhejant perqué lo cert es que omplir aquesta secció quan los polítichs están de vaga es un verdader compromís.

Es en va que tracteu de regirar los periódichs de la Cort en busca de novas dels patricis madrilenys perqué tot lo más que podém trobarhi son noticias com la que 'ns donguè *La Correspondencia* de que 'l Congrés sembla una casa per llogar.

Nosaltres en aquest punt si alguna cosa lamentém, es que solsament ho sembli; lo bo fora que realment ho sigués perqué en tal cás ja buscariam nosaltres llogaters á preu pujat, ab contracta per anys y ab condició de no poguerse establir altre casa ab idéntica industria á fi d' evitar competencias.

Y aixís hi guanyaria l' Estat trayent bon rendiment d' aquell edifici, y nosaltres estalviantnos per un grapat d' anys bona cosa de disgustos.

Diu *El Imparcial:*

«Per alguna cosa los pobles del Nort son los mes actius, y 'ls de la zona tórrida 'ls mes indolents. Si durant l' hivern, que 'ns pot donar carácter de poble septentrional, los que 'ns gobernan fan tan poca cosa, ¿com es possible que fassin prodigis baix un sol cosí germá dels Trópichs?»

Y es clar que nó: y tota Espanya ha de considerarho aixís respectant la salut dels que cobran y alegrarse molt y moltíssim de que sospenguin sas tascas parlamentarias en aquest temps de calor; perqué per la mateixa rahó que dona *El Imparcial*, si al hivern ab lo temps del fret, en calma y l' encongiment, se 'ns venen l' industria, nos aterran la agricultura y 'ns deixan sense camisa, ¿qué succehiria si vetllessin nostres interessos, agullonats per l' ardencia d' un sol que posa la la temperatura á 36 (!) graus y 'l neguit dels innumerables mosquits propis d' aquesta estació?

Precis es que al contemplarnos no despullats de la pell ab que vam neixer, donguém gracias al prudent determini de nostres gobernants fugint de dictar lleys apenas las calors apretan.

¡Bon vent y barca nova!

Esperessin nostra crida.

De *El Mensajero* de Vilanova y Geltrú:

«Sabém que per dos correligionaris nostres s' está component una gran cantata pera coro y orquesta, que deu ser executada quan visiti nostra vila l' eminent republicá don Francisco Pi y Margall.»

¿Encara?

Nosaltres creyam que l' esperiencia servia d' alguna cosa y ara quasi nos haurém de desenganyar. ¿Coro y orquesta pera rebrer al autor del *pacto conmutativo-sinalagmático-bilateral*?

Ja están ben arreglats á Vilanova y Geltrú ab aqueixa figura que estiman y honran en la persona del senyor Pi y Margall. Hora sería de que repassessin los sacrificis que ha fet per la seva pátria y lo que han portat á cap mangonejant ab los que la explotan.

Allavoras en compte de grans cantatas polser l' hi dedicarian algun *paso doble* ab acompanyament de xiulets.

La setmana passada ja ho preveyam.

Se parla molt de las gestions y passos que fan uns cuants, canovins (segons uns), romeristas (segons altres), pera fer que tornin á las paus lo Sr. Cánovas y 'l Sr. Romero Robledo.

Podrá ser molt bé que siguin los conservadors los que 's manejan tota vegada que 'l gobern lliberal toca á la fi' y ja sabém á qui s' acostuma á donar l' alternativa; peró com en aquestos cassos precisa molt á la agrupació lo mangoneix de las eleccions, no seria gens estrany que haguesin girat la vista envers al antich redemptor de vots en semblants ocasions.

En tot cas, la reconciliació diu que será á Barcelona lo próxim Setembre en lo gran dinar que en la capital de provincia los conservadors donarán al Sr. Cánovas.

Si aixís succeheix, será cosa de veure.

Entonarán á duo l' aria de la protecció... *individual*.

Brindarán per la salut del reformisme, y per últim parodiarán als héroes de Vergara.

Actuarán lo Bisbe Catalá de pontifical y en Manyé y Flaquer de padrí.

A las tres en punto. Niños y soldados á medio real.

El Imparcial en son número del 7 d' aquest mes publicá un article titolat, *¿En qué nos entretendremos?*

¿Y saben lo perque de tal article?

Donchs no es ni mes ni menos que lo següent:

Tancadas las corts, calmadas las passions políticas, lo periódich aludit no sab de que ocuparse y vol... pentiná 'l gat.

O lo qu' es lo mateix.

Dedicarse als interessos mercantils, económichs y agrícolas.

Aixó si, ab tota la tranquilitat que confessa en lo títol *¿En qué nos entretendremos?*

Es lo millor que pot fer.

Despres de predicar pera conseguir la miseria de Espanya, entretenirsehi una estona.

Com no te res mes que fer...

* * *

Per cert que entre altres *madrilenyadas* es digne de notar la seguent que 's trobá en l' indicat article:

«Entre la capital de la nació y las provincias no deuhen existir rivalitats ni envejas, ans al contrari, armonia y compenetració, perque tot quant 's gasta en Madrid per l' Estat *es en be de la Peninsula per la considerable afluencia de cereals, carns, fruytas y altres productes que acudeixen al gran consum de la cort.*

Ya ho veuhen; no podem queixarnos.

Si be es veritat que casi tot lo notable de Madrid es pagat per tots nosaltres, en cambi 'ns consumen las patatas, *garbanzos*, etc., etc.

Perque tot això ho podrían consumir al extranger com fan ab tot lo de la política.

¡¡Quina barra!!

Com si Barcelona no consumís lo que Madrid y cada regió d' Espanya deu vegadas mes sens que l' Estat las afavoreixi ab gangas com las de la Cort.

¡Vaya uns arguments!

¿Y aquesta es la serietat del periódich, que ple de vanitat posa en sa primera plana; *El Imparcial es el periódico de mayor circulación de España.*

Lo que ha cridat la atenció del públich y especialment del de Madrid, aquestos días ha sigut lo crím del carrer de Fuencarral d' aquella real vila.

Los periódichs han tingut gran ocasió pera omplir ab aquest assumpto sas columnas; ¡llástima que no sigui de nostre terreno lo mateix, perqué en aquest cas!...

Ab tot, nos atrevirém á copiar lo que segueix, de *El Noticiero Universal* de Barcelona:

«Sè procedeix d' ofici pera indagar si es cert que Varela sortia de la *Carcel Modelo* alguna vegada de nit.»

«Ha sigut cridat á declarar lo director de *El Pais*. Se diu que se 'l declararà processat per l' article que publicá dit colega ab l' epigrafe *Los Comentarios*.»

Del mateix *El Noticiero Universal* copiém los dos següents telégramas que inserta dit periódich, l' un darrera l' altre fent un magnífich contrast:

Tarragona 11, 9'26 m.

Ab motiu del impost sobre 'ls alcohols han tancat sos establiments los fabricants, comerciants y expenedors de vins y alcohols.

La actitud de la població es tranquila, pero enérgica. Quedan sense pá moltas familias.

San Sebastian 11, 9'30 m.

A las vuyt y quaranta minuts ha arribat lo tren regi.

En la estació ha tributat honors á la familia Real una companyía d' infantería ab bandera y música. Los forts han fet las salvas d' ordenansa, las campanas han sigut brandadas, s' han disparat cohets y s' han fet altras demostracions d' alegría.

Etc., etc., etc.

Al donar compte un periódich de Madrid d' haver topat en las ayguas de Malaga dos vapors, termina dihent:

«La bretxa oberta en lo casco del *Zichy* es proximament d' uns dos metros

cuadrats y si l' aygua no va obrir per complet lo barco es degut á la circunstancia d' estar construit per lo sistema de *estancos*.»

Ni mes ni menos que Espanya. ¿Qué seria de le seva Hisenda si no estés construida per lo sistema d' *estancos*, ab onadas que cada dia té com la següent?

«Ha desaparegut, ignorantse ahont es, lo tinent caixé d' un dels cossos militars de la guarnició de Sevilla.

Sembla que era de la reserva de caballeria y la cantitat distreta 6,000 pessetas.»

MÉS PROVAS

Nostre estimat colega de Barcelona *La Renaixensa* publicá en son número de diumenge una entussiasta comunicació del distingit jurisconsult aragonés don Joaquím Manuel de Moner, ex-President de la Diputació Provincial de Saragossa, la qual val ben bé la pena de ser transcrita per constituhir una de las provas mes eloqüents de com s' imposa 'l regionalisme á tota Espanya.

Ahir eran los vascos per mediació de sos importantíssims periódichs *El Noticiero Bilbaíno* y *El Anunciador Vitoriano* los que 's posavan al nostre costat proclamant la excelencia del particularisme: avuy son los aragonesos per boca de un de sos mes ilustres compatricis los que 'ns animan á seguir la nostra nobilíssima empresa defensant calurosament lo programa del *Missatje* presentat á la Reyna Regent.

Tots son per un igual ben acullits. Entre 'ls bons catalans la veu y l' bras de elements tan valiosos han de trobarse sempre ben honrats, ja que tots recíprocament nos necessitém bé prou pera salvar á Espanya del flagell en que l' han colocada sos mals administradors.

Vegis, donchs, la patriótica carta del prohóm aragonés, cronista de Ribagorsa, á quí saluda de tot cor LO CATALANISTA.

UNA ADHESSIO AL MISATJE

Sr. Dr. de *La Renaixensa*:

Molt senyor meu: Grata impresió ha causat en la majoría dels catalans y de tots los amants de Catalunya 'l Missatje presentat á S. M. la Reyna Cristina en lo mes de Maig últim, essent de tal importancia en concepte de molts que ell mateix se defensa de tots los atachs sense que hi hagi necessitat de confirmarho per ser incontestable. Es l' esperit foral secular que 'ls anima; son las palpitacions de la Pátria, suaus, tranquilas, pacíficas, seculars que 'ls informa.

Per mes que 'l llenguatje elegantíssim de las páginas d' aqueix Missatje sembli nou, no ho es. L' esperit que actua en tots los cors ó sian sos elevats conceptes y alts pensaments, desde principis del sigle XVIII, sia d' un modo sia d' altre, han tingut diferentas manifestacions y no hi ha mes que registrar la historia d' aquell sigle y del actual pera trobar datos comprobants de nostra afirmació. Tota la

Espanya foral, Catalunya, Navarra, Aragó y las Provincias Vascas, en distints anys y en tot temps no sols en sos arxius sino en los cors de sos fills com de Catalunya en l' esmentat Missatje, ha tingut escrita sa veneranda legalitat. En tot temps ha fet coneixer son desitj de possehirla.

Aquesta 's feu imprescriptible per sa propia naturalesa com un de tants drets essencials regoneguts en tots nostres Códichs polítichs inclosos en la Constitució espanyola de 1876. La legalitat foral no ha pogut prescriure, encara que estés impedida, perque tota, sia directa sia indirectament, ha sigut mes ó menos aplicada en rahó als estrets vincles que uneixen á la legalitat civil y á la política y als demés rams llegislatius. En totas las regions forals espanyolas s' ha enaltit per escriptors propis y estranys sa constitució antigua convertida en constitució interna en forsa de lo arrelats que 's troban los habits y las costums d' una nació, de manera que ha estat sempre encarnada, per dirho aixís, no sols en los indivduos sino en la colectivitat de tot género, conservantse al través de nostras agitacions interiors perque en lo fondo d' ellas se deixa veurer sempre mes ó menos nostre foralisme y 's trasparenta visiblement la defensa dels nostres drets.

Moltas causas han contribuhit á aixó y en la impossibilitat d' enumerarlas totas, aném á senyalarne algunas.

En primer lloch nostre esperit foral catalá y aragonés se sobrexcitá no poch ab lo despotisme del implacable, del venjatiu Felip V: qui, després de haver jurat nostres furs; quebrantá notoriament lo jurament; qui, havent ofert solament respectar los titols y honors concedits per Cárles III l' Arxiduch en lo tractat internacional d' Utrech faltá solemnement, á tots los compromisos; qui, després de haver perseguit á catalans y aragonesos lleals á son rey, tingué la ossadía d' insultarlos perpetuant son odi al deixar un llibre ab los noms d' aquestos ab encárrech als reys sos successors de que eliminessin de tots los destins als inscrits.

En segon lloch hi contribuhí lo dispotisme dels monarcas espanyols Carles III, Carles IV y Ferran VII, puig que ells ab l' odi de sa rassa conservaren l' esperit foral, y fins lo feren necessari ab sas lleys y pragmáticas, munt informe é indigest de disposicions si per la forsa cumplidas mal concebudas y executadas. Acudiren á la defectuosíssima colecció anomenada Nova y Novíssima Recopilació, ahont brilla per sa ausencia fins lo bon llenguatje y la lógica y sobre tot la aptitut legal.

Contribuhí no poch ab posterioritat, de una part la péssima redacció de casi totas las lleys y reglaments y ab especialitat dels códichs publicats en nostra Nació, defectes de que son comprobació

elocuent sas múltiples y constants reformas, y de altra 'ls principis polítichs de llibertat é independencia políticas mes ó menos consignats en las disposicions mateixas.

Avuy día glateix robust l' esperit foral devant la oportunitat de sa defensa ab motiu de tractarse de que desaparegui fins la última de las disposicions forals de la Espanya foral en lo nou Códich civil que 's prepara; glateix, dihém poderosos á l' hora que pacífichs intens á causa de ferse una lley mes que confon los drets antichs, perturba la aplicació dels nous y quebranta mes la unitat artificial que tracta d' implantarse.

May millor que ara 'ls catalans, com poden y deuhen ferho 'ls aragonesos y demés, tenen de presentarse devant dels poders del Estat reclamant la observancia dels drets essencials á las regions respectivas y consignar virtualment la Constitució del Estat, exercint lo regonegut dret de petició quan se tracta de fer taula rasa de tota la legalitat anterior, despreciantla per no conéixerla quan tot se troba subjecte á una crissis general.

Y es aixìs perque aquella legalitat té avuy lo mérit may prou celebrat de trobarse en complerta concordancia, tant en lo polítich com en lo económich; aixis ab lo civil, penal y demés rams legals. Com á fórmula no tenen rival los Usatjes, Constitucions y demés drets de Catalunya; com á principis son superiors á totas las llegislacions extrangeras los furs y observancias de Aragó y lleys y furs de Navarra y Provincias, y tot competeix ab las legalitats mes celebradas com á perfecta aplicació sense necessitat d' interpretacions ni declaracions, no com las modernas que pugan entre ellas trobantse en oposició moltas vegadas los Reglaments ab sas lleys respectivas y aquestas ab los Códichs.

Las legalitats forals espanyolas, ab especialitat las de Catalunya, Aragó y Navarra no tenen que reduhirse á Códichs per estarho ja, encara que no ho sembli, essent fácil reduhírlas á Códichs ó codificarlas sense alterar en lo mes mínim sa lletra y esperit y fins sa classificació y divisió. Y no sols es possible fer un Códich de cada legalitat regional sino de totas las legalitats, ja que ho es conservant cada una son propi carácter y trobantse totas buydadas en l' ampla motllo de la costum y de la llibertat é independencia política.

Si la vanitat no hagués avans d' ara en los que llegislan ofuscat sa inteligencia, s' hauría vist que totas las legalitats políticas, civils y demés espanyolas forals, poden formar un sol Códich, s' hauría comprés que no 's te de sortir de nostra Pátria en busca de materials jurídichs pera formar un Códich en que, com deu esser, no 's confongui com fins aquí en las disposicions modernas lo que es legalitat, y lo

que es llegitimitat dels drets, y lo que es la autoritat, que son los punts de vista que mes sobressurten pera constituhir un Códich científich ó perfectament jurídich, una producció legal referent.

Insigne bojería sería, donchs, dir bojos als catalans y demés foralistas quan se fundan sos desitjos en la Ciencia jurídica, camp neutral y obert pera tots; agravi manifest sería motejarlos de rebeldía al solicitar lo que es seu, quan sa petició se troba dintre de las condicions de nostra legalitat general espanyola, y especialment dintre la Constitució vigent.

JOAQUIM MANUEL DE MONER.

A...

Quan encare ¡ay de mí! no 't coneixia
y com avuy mon cor no bategava
per l' esperança que dins d' éll ja nia,
no veya jo mes llum que la del dia
quan al sortir lo sol 'ls camps daurava.

¡Ah quin plaher llavoras m' extassiava!
Jamay puguí pensar ma dolça aymia
que un altre llum mes pura m' esperava,
que un sol molt mes ardent que 'l que brillava
cegar poguera un jorn l' ánima mia.

Y fou; quan te vegí, perguí memoria
del brill del rey dels astres quan folgura;
tos ulls mágichs, radiants, plens d' hermosura
permeti Deu que 'm mirin quan jo moria:
Per ells jo sento amor, llensant l' escoria
de la innoble passió mundana é impura
puig quan me veig dins d' élls, foll se 'm figura
que Deu te 'ls va formá ab bossins de gloria.

MODEST DURÁN Y FOLGUERA.

Adhessions al Missatje del Catalanisme á la Reyna Regent

Tarrassa: Enrich Ochoa, industrial.—Pere Antonell y Guardiola, del comers.—Anton Ballvé y Muns, industrial.—Isidro Esmerats, fabricant.—Joan B. Galí, industrial.—Joseph Codina y Viver, industrial.—Anton Miró, escribent.—Paladí Fornaguera, obrer.—Felip Guix, industrial.—Joseph Taló, propietari.—Bonaventura Guix, propietari.—*Masnou:* Jaume Pagés y Pagés.—*Barcelona.*—Lluis Pamies, pianista.—Nicolau Ribas, industrial.—Joaquim Badía, violinista.—Lluis Sardá, estudiant.—Baldomero Sardá, industrial.—Joseph Costa, dependent.—Francisco Casanovas, dependent.—Enrich Moncerdá y Vidal, pintor.—Joseph María Cascante y Memestre.—Francesch Moragas y Barret.—Jaume Comas y Buson.—A. Sanahuja.—Florentí Serrallonga y Fontcuberta.—Joseph María de Vilanova y Plana.—Francisco Alsina y Calé.—Narcís Fuster y Domingo.—Manuel Sabater y Valldaura.—Jaume Isern y Hombravella.—Joan Burcet y Malvasía.—Enrich Vigué y Ramió.—Joseph Comas.—Joan Rovira.—Francisco Casas.—Lluis Juli y Casals.—Jaume Trabal y Martorell.—Albert Joan y Torner.—August Pereyra y Alcántara.—Isidro

Sabater y Arquer.—Lluis Alier.—Arcadi Ferrer y Capella.—Eduard Gonzalez y Fochs.—Enrich Ciurana y Pagés.—Miquel Pons y Marthoran.—Ricard García.—Joseph Torres y Walda.—Francisco de P. Daydí.—Jaume Vicens y Mayol.—Eugeni Puigmartí y Urgell.—Francisco Masachs.—Anton Juliá, del comers.—*Tayá:* Sever Botey.—*Gracia:* Joseph Cirera, del comers.—*Taradell:* Cels Surroca, metje.—Cassimir Bellpuig, propietari.—Joan Casassas, propietari.—Joan Garet, propietari.—Joseph Brugalla.—Maximí Riera, farmacéutich.—Jaume Barfull, propietari.—Felip Bellmitjana, propietari.—Segimon Serra, propietari.—Joan Puig, fabricant.—Ramon Barallá, obrer.—Martí Terns, obrer.—Jordi Baucells, obrer.—Joan Piqué, obrer.—Bonaventura Codina, obrer.—Joseph Martí, obrer.—Joan Sala, obrer.—Jascinto Biga, obrer.—Joan Godayol, obrer.—Narcís Martí, obrer.—Francisco Terns, obrer.—Andreu Gol, obrer.—Joseph Ballester, obrer.—Francisco Baucells, obrer.—Jaume Codina, obrer.—Joan Codina, obrer.—Genís Gallifa, obrer.—Joan Sunyer, obrer.—Jascinto Mulet, obrer.—Ramon Bosch y Pita, obrer.—Joan Rovira, obrer.—Andreu Febrer, obrer.—Anton Febrer.—Patllari Blasi, obrer.—Joseph Rovira, obrer.—Bonaventura Serra, obrer,—Sagimon Blasi, obrer.—Anton Aragay, obrer.—Francisco Oms, obrer.—Lluis Oms, obrer.—Cosme Aragay, Obrer.—Joseph Pineda, obrer.—Anton Parés, obrer.—Genís Antonell, obrer.—Anton Casasas, obrer.—Joan Aguilar, obrer.—Benet Roma, obrer.—Francisco Comas, obrer.—Joan Solé, obrer.—Francisco Vila, obrer.—Carles Godayol, obrer.—Joan Godayol, obrer,—Francisco Roma, obrer.—Salvador Senyé, obrer.—Andreu Vallmitjana.—Domingo Vallmitjana.—Joseph Rafús, obrer.—Joseph Serra, obrer.—Jeroni Gol, obrer.—*Vich:* Marian Esterri.—Joseph Parrer.—Joaquim de Codina.—Francesch Rosals.—Benet de Codina.—Francesch Bellot.—Antoni Picas.—Baltasar Garriga y Mestanyá.—Lluis Cornet.—Candi Dencas y Sala.—Pere Paradell y Castells.—Jaume Aromí.—Vicens Brussosa.—Eudald Ferret y Fossas.—Joseph Rovira y Ros.—Ramon Bernadas.—Jaume Vinyals y Monclús.—J. Costa.—Joseph Bonay y Vinyolas.—Joan Puig y Bach.—Joseph Casabosca y Ros.—Joan Rosell y Granell.

Los abaix firmats, vehins de la vila de *Capallades*, se adhereixen al Missatje que la "Lliga de Catalunya" ha presentat á S. M. la Reyna Regent d' Espanya, comtesa de Barcelona.

Anton Mora y Tiana, advocat y propietari.—Joseph Sendil.—Joseph Puiggené, hisendat.—Joseph Cardús, propietari.—Leandro Miquel, propietari.—Joseph Vives, mestre de casas.—Bonaventura Duch, fuster.—Isidro Solé Llorens, del comers.—Francisco Salvadó Massagué, propietari.—Enrich Riba, mestre de casas.—Emili Vivas Salvadó, mestre de casas.—Joan Prat y Ollé, torner.—Francisco Quintana, fondista.—Joseph Mariné, cafeter.—Joseph Roig y Mora, propietari.—Joseph Roig, fuster.—Joseph Sallarés, espardenyer.—Joseph Estany, paperer.—Miquel Ferrer, pagés.—Jaume Serra, propietari.—Pere Vallés Ferrer, propietari.—Francesch Soteras, propietari.—Joseph Romaní, propietari.—Ramon Vergés, propietari.—Miquel Llorens, fabricant.—Magí Nava, del comers.—Joan Rosell, barber.—Justí Roig, propietari.—Joan Vidal Domingo, propietari.—Joan Martorell, paperer.—Anton Romañá y Ferrer, fabricant.—Anton Bagué, propietari.—Ignasi Martí, forner.—Anton Llopart, propietari.—Francisco Tobella, mestre de casas.—Joan Geis, paperer.—Joseph Llorens, propietari.—Pere Vergés, propietari.—Domingo Salinas, fuster.—Frederich Ferrer, sabater.—Francisco Prats, hisendat.—Joan Tutusans, pagés.—Anton Ferrer Masdeu, propietari.—Manuel Pujol, del comers.—Anton Massaguer Romaní, propietari y del comers.—Anton Massaguer Claveria, del comers.—Joan Mar-

gets, manyá y propietari.—Francisco Jové Artigas, sabater y propietari.—Francisco Bernadet, fuster.—Pere Roger, Metje.—Sebastiá Cots, paperer.—Joseph Galet y Poch, forné.—Salvador Humet, carnicer.—Anton Durán Escayola, metje.—Tomás Pujol, ebanista.—Gabriel Pujol Viella, formayre.—Joseph Romeu, notari.—Esteve Jorba, sabater.—Joseph Marra, pintor.—Joseph Alert, sabater.—Miquel Isart, paperer.—Francisco Mata, cuyner.—Miquel Mata, sabater.—Jaume Musons, forner.—Joan Farreras, forner.—Joseph Estalella, del comers.—Josep Poch Montaner, espardenyer.—Joan Almirall, pintor.—Isidro Fonts, propietari.—Isidro Navarro, majoral.—Francisco Vallés, espardenyer.—Anton Espanyol, pagés.—Cassimir Mora, propietari,—Joseph Marsal, espardenyer.—Joan Vidal Costa, fuster.—Joan Vallés Riba, teixidor.—Joseph Mas Oliver, espardenyer.—Joseph Isanta, sabater y propietari.—Joan Guinart, sabater.—Manuel Torres, confiter.—Joseph Avellaneda, barber.—Isidro Guitart, rajoler.—Jaume Guitar, pagés.—Domingo Bonet, propietari.—Joseph Bonet, tintorer.—Pere Muset, pagés.—Joseph Aguilera, propietari.—Joseph Clanxet Almuní, pagés.—Joseph Buixadera, sabater.—Joan Llopart, carnicer.—Joan Ros, propietari.—Jeseph Serra, calderer.—Francisco Ferrer, pagés.—Anton Alemany, pagés.—Joseph Vidal Vidal, propietari.—Manuel Garriga, pagés.—Joseph Tutusans, pagés.—Ramon Colom, pagés.—Rvt. Pau Anton Fosalba, pbre.—Ramon Garriga, pagés.—Anton Parellada, músich.—Anton Tutusans, pagés.—Joan Llorens Ferrer, rollotjer.—Joseph Llobet, propietari.—Anton Bonet, propietari.—Joseph Morera, farmacéutich.

NOVAS

Lo regionalisme va respirant per tot arréu. Además dels periódichs de las Provincias Vascongadas, alguns de Galicia, de Valencia y de Mallorca cooperan al mohiment regional de Catalunya. Y además de aixó, com podrán veurer nostres abonats en la secció corresponent d' aquest número, dignissimas personalitats de Aragó y Portugal s' adonan y felicitan del dit mohiment regenerador que ha de salvar á Espanya.

Si á part de tan favorables síntomas, prenem en compte l' entussiasme catalanista dels fills del Primpcipat que viuhen á América y 'l gran número de adhessions que de totas parts de Catalunya plouhen aceptant *in totum* las aspiracions del *Missatje* presentat darrerament á donya María Cristina, haurém de regoneixer que 'l día del triompt se va acostant á passos gegantins.

Sols se necessitan activitat y constancia.

¡Avant!

Segons *Lo Somatent* de Reus, avuy deu celebrarse la vetllada qu' en aquesta época acostuma á celebrar tots los anys la *Associació Catalanista* d' aquella localitat.

La subsecció 2.ª del Ateneo Sabadellés celebrará avuy á las 9 en punt del vespre una extraordinaria funció en la qual hi pendrá part la eminent cantant Mme. Juliette Helder. y 's regirá per lo següent programa:

1.er Estreno del drama histórich catalá, en un acte y en vers original de nostre particular amich y compatrici lo llorejat poeta don Manel Ribot y Serra, titulat: *Lo Vectigal de la carn.*

2.on Concert per la eminent artista Mme. Helder; finalisant la funció ab la pessa en un acte, *La questió son cuartos.*

Lo Certamen literari d' Arenys de Mar qual Cartell publicarem á son degut temps y que havía de celebrarse 'l día 10 d' aquest mes, tindrá lloch lo día 15 d' Agost del corrent any, rebentse composicions fins lo día 6 del mateix.

Després d' una penosa malaltía, morí lo passat diumenge en Barcelona, en Melcior Graupera y Corominas, germá polítich de nostre distingit amich lo director de *L' Arch de Sant Martí*, en Joan Serra y Sulé.

Nos associém á la pena que deu experimentar sa desconsolada familia per pérdua tant sentida.

Com era d' esperar, lo passat diumenge lo Teatro del Ateneo Sabadellés, se vegé ple de gom á gom, per motiu de la funció extraordinaria ab la qual se despediren del públich las senyoretas Millanes.

El Baron de la Castaña obtingué una execució, si cap mes acertada, que la del día de la primera representació, obtenint justos y merescuts aplausos tots quants hi prengueren part, los quals se vegeren obligats y repetir totas las pessas de música.

Las senyoretas Millanes obtingueren una ovació en cada una de las pessas que cantaren, essent digna d' apuntarse el rondó del *Campanone* que fou admirablement cantat per la senyoreta Carlota.

¡Quien fuera libre! entretingué agradablement al auditori, que surtí molt satisfet de la funció del passat diumenge.

Felicitém á directors y actors, aixís com també á la acreditada orquesta "Fatxendas," que 's portá d' una manera brillant en tots los números de que 's componía 'l programa.

Durant lo mes de Juny prop-passat, s' han prestat en lo "Socorro Sanitari" los següents serveys:

Curar una ferida per desgarro del dit petit del peu dret ab fractura de la última falange á un home.

Extraurer á una noya una agulla de fer ganxet.

Extraurer á un home un cos estrany del dit anular dret.

Curar una ferida incisa del dit indicador de la má dreta á un home.

Practicar lo cateterisme de la bufeta á un home.

Assistir á un noy atacat de accidents.

Assistir á una noya que tenía una contussió en lo llabi inferior.

Al mateix temps, se feren 12 visitas dintre y 15 fora del Establiment, practicantse, además, 8 vacunacions y 5 revacunacions.

S' ha estrenat ab bon éxit en lo Teatro Lírich lo drama en tres actes y en vers del reputat escriptor don Frederich Soler, *Lo que se dice*, traducció de *Lo dir de la gent*, una de las millors produccions dramáticas del mateix autor. La obra de qual mérit no 'n parlarém per estar ja favorablement judicada, va esser molt aplaudida, sent cridat lo senyor Soler al final dels actes primer y segon y duas vegadas al acabar la obra.

La concurrencia numerosa, 'ls actors en general insegurs la nit del estreno.

Lo senyor Rubió y Ors, vice-president de la Academia de la Llengua Catalana cridá á una reunió, en lo lloch ahont te las sessions la de Bonas Lletras d' aquesta ciutat, ab l'

objecte d' indicar als convocats la conveniencia de que figuri 'l major número d' obras catalanas en la Exposició Universal.

Los allá reunits, en sa majoría publicistas, aceptaren, en principi, la idea, prometent coadjuvar al logro dels fins proposats en la citada reunió, á fi de que las lletras catalanas figurin en dit Certámen d' una manera digna, formant una nutrida biblioteca regional.

Segons la prempsa de Paris la societat astronómica de Fransa, que acaba d' elegir pera son president á Camilo Flammarión, se proposa portar á efecte la reforma del calendari després d' haver distribuhit entre 'ls llorejats en lo concurs de la reforma varias medallas d' or.

Sa reforma consistirá en fer que 'l día primer del any, que es considerat com de festa, no s' inclogui en l' any. Per aquest medi tan senzill tots los anys serán iguals en lloch de cambiar constantment.

Aquesta afirmació, encara que procedía de sabis molt competents, tenía que ser explicada baix lo doble punt de vista de la periodicitat y de las festas movibles.

Estém ara en possessió de las explicacions á que te dret lo públich.

L' any se compón de 52 setmanas mes un día—dos días los anys bisiests—aquest aument de días produheix cambis constants, no corresponent la cantitat de mesos en lo transcurs de dos anys, als mateixos días de la setmana. Los aniversaris d' aconteixements históricns ó íntims no cauhen precisament en los mateixos días. La brevetat del mes de Febrer es altra anomalía.

Moltas personas han manifestat lo desitj de que aquestas costas se formessin, sempre que la reforma fos sezilla, fácil y práctica.

La societat astronómica de Fransa ha somés la cuestió á un concurs. Mes de 50 informes han sigut enviats á Mr. Flammarión de totas parts del mon. La societat ha concedit lo primer premi al projecte mes senzill, que es lo de Mr. Armeliu.

Aquest projecte consisteix simplement en decidir que 'l día primer del any s' exclogui en lo successiu dels demés días del any, y que se 'l consideri com de festa. D' aquest modo tots los anys serían similars y las fetxas recaurían sempre en los mateixos dias. En los anys bisiests hi hauría dos días de festa.

En aquest mateix projecte l' any se compon de cuatre trimestres iguals (de 91 días ó tretze setmanas), de manera que 'ls días d' un trimestre son los mateixos que 'ls de tot l' any.

En quant á las festas movibles arregladas per lo calendari gregoriá y establertas per la Iglesia Católica, totas dependeixen de la Pascua; y han sigut informats de que 'l Cardenal de la Congregació de ritos ha assegurat que 'l Papa no s' oposaría á aquest cambi si s' aceptés la reforma.

Hem tingut la satisfacció de veurer y admirar en los tallers de lampisteria, que 'ls Senyors Llorens Daunis y fill, tenen en aquesta ciutat, unas magníficas bombas, *pulverissadors económichs*, sistema nou en sa totalitat fins las avuy confeccionadas per aquest objecte; invenció dels esmentats senyors, los quals segons noticias oficials, no duptant del bon éxit, solicitaren á la primera que construiren, patent d' invenció. Lo esencial de la novetat en los espressats pulverissadors consisteix en pulverissar bon rató sens necessitat de bombar, per medi del aire comprimit, resultant un gran descans pera l' obrador.

Sabém á mes que ja s' han fet estensibles per las principals comarcas agrícolas de Catalunya, d' hont se reben plaussibles noticias.

La total de las fincas embargadas en España per falta de pago dels excessius impostos que 'ns abruman, se descompon per provincias del modo següent:

"Albacete, 23,719.—Alicant, 3,722.—Almería, 6,575.—Avila, 2,452.-Badajoz, 3,471.—Barcelona, 261.—Burgos, 2,820.—Cáceres, 1,647.—Cádiz, 843.—Ciudad-Real, 8,620.—Córdoba, 787.—Cuenca, 64,562.—Gerona, 55.—Granada, 578.—Guadalajara, 31,284.—Huelva, 1,966.—Huesca, 11,793.—Jaen, 11,897.—Leon, 931.—Logroño, 47,133.—Madrid, 24,806.—Málaga, 2,675.—Múrcia, 22.—Oviedo, 71.—Palencia, 12,171.—Salamanca, 822.—Santander, 11.—Segovia, 3.027.—Sevilla, 1,180.—Soria, 809.—Tarragona, 1,469.—Teruel, 13,413.—Toledo, 18,995.—Valencia, 6,011.—Valladolid, 13,802.—Zamora, 203.—Zaragosa, 76,895.—Canarias, 6,178.—Total, 413,465."

Ara calculi la gent previsora quin porvenir li espera á la nació en tan falagueras circunstancias.

Y encara tindrá 'l senyor Moret, l' home fatal per excelencia 'l cinisme de dir que las cosas no poden anar millor.

La Lliga Agraria de Palencia ha adoptat los següents trascendentals acorts:

"1. La Lliga provincial y las municipals, de recíproch acort, pendrán part directa y colectiva en las eleccions municipals, pera diputats provincials, pera diputats á Córts y pera senadors.

2. La Lliga provincial y las municipals sols apoyarán á aquells candidats que manifestaren expresament que aceptan las conclusions formuladas per la Lliga central, que ofereix apoyarlas y sométrerlas y prometin realisar la major suma de economías possibles en los presupostos municipals ó del Estat compatibles ab la bona administració y ordre dels serveys."

La moviment iniciat á Palencia y que tota Castella, segons se deduceix de la lectura de la prempsa de cixa regió, s' está disposta á secundar, doná idea de com los interessos públichs han de defensarse. Las conveniencias materials dels pobles se deuhen anteposar á las lluytas políticas.

La Academia de Bellas Arts de San Fernando ha concedit per unanimitat y en concurs públich obert entre artistas espanyols, la execució de la estátua de Jovellanos al distinguit escultor catalá don Manel Foxá, autor de varias y notables obras escultóricas que adornan á la capital de Catalunya.

En los Jochs Florals que anyalment se celebran en las provincias Vascongadas, lo colegi d' advocats de Bilbao ha acordat repetir entre 'ls concurrents tots los anys, los *furs* d' aquellas provincias ricament enquadernats.

Los treballs d' encuadernació están á cárrech de la acreditada casa Domenech de Barcelona.

Aplaudim la idea dels advocats de Bilbao de fer conexer á tothom los Furs y llibertats d' aquell poble y creyém que 'ls catalanistas deurían imitarlos donant las constitucions de Catalunya.

Nos sembla que sería 'l millor ram de flors.

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 4,161 pessetas procedentas de 358 imposicións, essent 7 lo número de nous imponents.

S' han tornat 4,885 pessetas 88 céntims á demanda de 15 interessats.

Sabadell 8 de Juliol de 1888.—Lo Director, P. O., *E. Verdiell.*

SECCIÓ DE ANUNCIS

TRES TARTANAS NOVAS

PERA VENDRER

Dirigirse al guarnicioner Joseph Cuadros, carrer de Sant Joan.

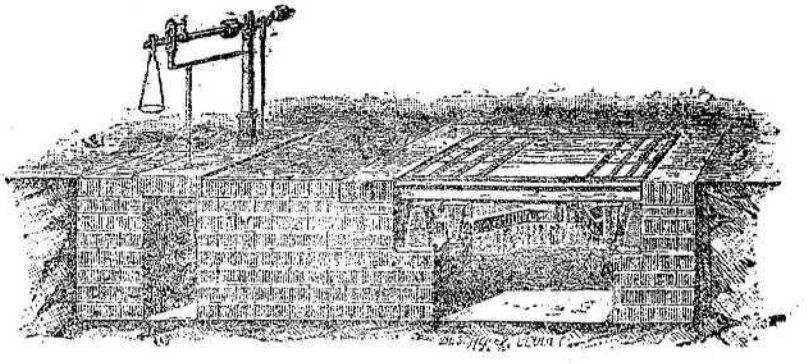
FÁBRICA DE BÁSCULAS

DE

JOSEPH PEDRO Y COMP.ª

Arrabal de adentro, n.° 50.—SABADELL

Se fan toia classe de reparacions

SE COMPRAN BÁSCULAS USADAS

Se construheixen básculas de pesar carros de dos rodas, de 4,000 á 8,000 kilógramos de forsa; y básculas portátils pera ús del comers de 150 á 1,500 kilógramos de forsa, y totas dimensions.

AVIS

Per la inserció de anuncis en aquest periódich, dirigirse á la imprempta del mateix, Capmany, 18.

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL